

TEATRUL DE COMEDIE

caiet—program nr. 9
stagiunea 1976—1977

TEATRUL DE COMEDIE

PLICUL

Comedie în trei acte de LIVIU REBREANU

DISTRIBUȚIA :
(în ordinea indicată de autor)

JEAN ARZĂREANU, primar

VICTORIA, soția lui

TUDOR POPESCU, ajutor de primar

NICOLAE FLANCU

CONSTANTIN HURMUZ } consilieri comunali

GHEORGHE GALAN, șeful gării

HARALAMB MINTA, inspector de mișcare

A. ALBEANU, corespondent de ziare

ION TAMAȘ, odăiaș

VĂDUVA

TINCUȚA

DUMITRU RUCĂREANU

STELA POPESCU

CANDID STOICA

AUREL GIURUMIA

MIRCEA ȘEPTILICI

IURIE DARIE

CONSTANTIN BĂLTĂREȚU

CORNEL VULPE

MIHAI PALĂDESCU

LILIANA ȚICĂU

ANCA PANDREA

Regia	:	LUCIAN GIURCHESCU
Scenografia	:	ION POPESCU UDRIȘTE
Scenotehnica	:	ING. ION SIMIONESCU
Regia tehnică	:	GHEORGHE DUMITRESCU
Sufleur	:	MIHAI DRAGULANESCU

COLABORATORI TEHNICI

Sonorizare	:	Aurelian Varga Mihai Georgescu
Lumini	:	Mihai Ion Gheorghe Ion
Execuție pictură	:	Gheorghe Dumitrescu
Execuția costumelor	:	Floarea Popescu Ion Tianu
Peruci și machiaj	:	Maria Popa
Lucrări tapițerie	:	Ion Tenică
Execuția încălțăminte	:	D. Zaharachescu
Lucrări de țimplărie	:	Simion Mălușelu
Lucrări de mecanică	:	Victor Popa
Recuzită	:	Gheorghe Popa Emil Zabalon
Cabinieră șefă	:	Victoria Cojocaru
Șef mașinist	:	VALENTIN PURCĂREA
Coordonator de scenă	:	GEORGE IOVĂNESCU

LIVIU REDREANU DESPRE CARAGIALE ȘI DESTINUL COMEDIEI POLITICE

În ciclul operelor dramatice reprezentative, după sau alături de Oedip-rege, Cidul, Hamlet, Faust, Ruy-Blas și Nora, se înfățișează **O scrisoare pierdută** de Caragiale. În rîndul unor glorioase și general recunoscute capodopere ale literaturii dramatice universale, o piesă românească (...)

Aproape toate operele mari au avut de luptat din greu cu neînțelegerea contemporanilor. În țările cu civilizație mai tînără neînțelegerea e totdeauna mai aprigă și mai necruțătoare. (...) Amintiți-vă numai cît a fost de atacat Eminescu de marea majoritate a presei în vremea lui, cum n-a fost cruțată nici viața-i particulară și nici chiar boala care l-a răpus.

Caragiale nu a avut de suferit mai puțin, cu toate că el, temperament combativ, a reacționat mai dîrz. De altfel, toată activitatea lui literară era fatal să-l pună în conflict permanent cu lumea. Scriitorul care biciuiește moravurile contimporane nu poate aspira la iubirea celor biciuiți. Caragiale și-a bătut joc de slăbiciunile, micimile, exagerările, prostiile, urîteniile tuturor, de la cei mari pînă la cei mici. Lumea făcea haz, dar în sine, fiecare se simțea atins și se răzbuna cum putea. Cel ce rîde de toți trebuie să se aștepte să fie urît de toți, cel puțin în taină. (..)

Cînd s-a reprezentat întîia dată **Scrisoarea pierdută**, în anul 1885, a fost primită cu mare entuziasm. Scriitorul era tînăr. Avea abea vreo 33 de ani. În aplauzele unanime ale ale spectatorilor s-au amestecat, însă, îndată obiecțiile criticii. În timp ce publicul era dominat instinctiv de farmecul piesei, dîndu-și parcă seama că se află în fața unei realizări excepționale, critica mărunță, îndemnată de interese străine de artă n-a vrut să vadă decît o șarjă politică și defăimarea țării. **O noapte furtunoasă**, cu vreo doi ani în urmă, fusese decretată imorală și se ceruse scoaterea ei de pe afișul Teatrului Național.

În ciuda tuturor criticilor, succesul **Scrisorii pierdute** s-a menținut. Nici chiar intervenția brutală de mai târziu a Academiei, care, prin glasul unui raportor mai mult liberal decât literar, refuza lui Caragiale un premiu, stigmatizându-i opera ca imorală și anti-națională, nici aceasta n-a mai putut opri ascensiunea continuă a piesei. **Scrisoarea pierdută** a devenit un bun național în înțelesul cel mai bogat. Personagiile ei au început să trăiască o viață vie și în afară de teatru precum atâtea cuvinte și locuțiuni au cîștigat o circulație populară, ca și proverbele. Azi Cațavencu, Dandanache, Pristanda, coana Joița și toți ceilalți din **Scrisoarea pierdută** umblă printre noi ca niște cunoștințe vechi, cu starea civilă bine definită, desmintînd prin prezența lor obiecția altor critici, că anume teatrul lui Caragiale ar fi destinat perimării din pricina prea strînsei intimități cu epoca pe care o zugrăvește. (...)

Obiecția inactualității lui Caragiale se referă mai ales la materialul operelor sale. **Scrisoarea pierdută** ar fi condamnată să piară pentru că ironizează stări politice trecătoare prin însăși firea lor. Dar toate comediile din lume se ocupă, direct sau indirect, de moravurile respective, care sînt tot atît de trecătoare ca și politica. Scriitorul nu poate zugrăvi decât lumea și moravurile care-l înconjoară. Caragiale, scriitor de mare rasă, trebuia să se ocupe de politică și amor, singurele preocupări ale lumii sale. Pe atunci, la noi, nici măcar afacerile nu existau în forma în care frămîntă pe contemporanii noștri. Dacă **Scrisoarea pierdută** pare mereu proaspătă este în bună parte tocmai pentru că etalează moravuri politice. Să nu uităm că, timp de un secol, viața noastră publică a fost dominată de politică și ca politica aceasta,

în păturile largi și pentru consumul intern, s-a practicat așa cum o arată Caragiale. Politica făcea parte integrantă din viața tuturor, fiindcă ea le hotăra soarta. De aceea comicul lui Caragiale are gust atît de amar. Rîsul lui e amestecat cu lacrimi. Un popor abea emancipat, obligat să maimuțarească o civilizație străină, oferă sumedenie de aspecte în aparență comice, în fond profund dureroase. (...)

Dar politica însăși se grefează în **Scrisoarea pierdută** pe amor ca pe o temelie eternă. Conflictul politic ar fi devenit un retorism sec, oricît duh ar fi cheltuie autorul, dacă nu se împletea cu zbuciumarea dragostei. Personagiile pur politice sînt fanteze fără viață. Îndată ce s-a amestecat iubirea, fantezele au dobîndit inimă și sînge. Coana Joița, prin simpla apariție, domină pe toți, nu pentru că e „damă bună“, ci pentru că e femeie, și femeia e izvorul vieții adevărate.

Personagiile din **Scrisoarea pierdută**, fără a fi tipice în sensul clasic, sînt totuși reprezentative și ca figuri de politică mărunță, dar și ca înfățișători ai burgheziei românești în devenire.

Zaharia Trahanache n-ar fi interesant ca simplu încornorat, dar ca reprezentant al boiernașilor de provincie pe cale de transformare în burghezul bogat și stîlpul politic merită toată atenția. Dl. Tipătescu e un amant de duzină, dar mai cu seamă prototipul intelectualului politician, fără curiozitate spirituală, dornic numai de viață ușoară și disprețuitor al muncii. Cațavencu apare ca un părinte al demagogilor noștri de diverse categorii... La fel toți ceilalți, de la Agamiță Dandanache și Ghiță Pristanda, cu Farfuride și Brînzovenescu, pînă la Cetățeanul turmentat și dascălii Ionescu și Popescu. (...)

Ca orice operă dramatică veritabilă, **Scrisoarea pierdută** câștigă pe scenă. Replicile toate sînt vorbite și, ca atare, au mai adîncă rezonanță auzite decît citite. Interesul spectatorilor pentru **Scrisoarea pierdută** a fost natural să meargă crescînd. Nu avem o statistică a tuturor reprezentațiilor ei în întreaga țară. La Teatrul Național s-a jucat de peste 300 de ori. E piesa care a atins cel mai mare număr de reprezentații de cînd există teatrul românesc.

Teatrul Național joacă **Scrisoarea pierdută** în stilul ei tradițional, adică așa cum s-a reprezentat după indicațiile autorului. Pentru Teatrul Național e o datorie de pietate să păstreze acest stil, și-l va păstra totdeauna.

Cu toate acestea, îmi permit a crede că **Scrisoarea pierdută** ar avea mult de câștigat pentru spectatorii de azi dacă s-ar încerca să se adapteze stilului dramatic actual. Interpretarea de la Teatrul Național ezită între farsă și comedia de caracter, după moda timpului. S-ar putea lesne închipui o interpretare fie de farsă, fie de comedie de caracter. Amîndouă ar fi interesante și ar putea demonstra mai categoric imensa viabilitate a acestei unice capodopere.

Schimbarea stilului de joc nu înseamnă, firește, modificarea sau măcar atingerea textului. Caragiale a fost cel mai scrupulos artist pînă și în așezarea unei virgule. Ar fi o impietate fără seamăn să vie un regizor oarecare să-l corecteze. Textul, respectat cu sfințenie, poate fi însă realizat scenic într-un stil modern, prin care să se sublinieze mai puternic substanța comediei. Asemenea experiență, la un teatru particular, ar avea multe șanse să stîrnească mare interes și să dovedească mai eclatant eterna actualitate a **Scrisorii pierdute**.

1941.